

Kooste kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valvontaelinten Suomelle antamista suosituksista:

Ulkomaalaisten, maahanmuuttajien turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten oikeudet

Suosituksien perusteella hallituksen tulee ryhtyä toimiin ja raportoida seuraavalla määräaikaishavainnointin kierroksella tuloksista. Tiivistelmässä suositukset on huomioitu vuoden 2022 loppuun asti. Suosituksia on tiivistetty ja lyhennetty. Suositukset ovat alun perin englanniksi, käännökset ovat epävirallisia.

Sisällön rajauksesta: Kooste sisältää lähtökohtaisesti suosituksia, joissa on nimenomaisesti mainittu ulkomaalaistaustaiset, maahanmuuttajat, turvapaikanhakijat tai pakolaiset. Kooste ei lähtökohtaisesti sisällä esimerkiksi sellaisia suosituksia, joissa on yleisluontoisesti mainittu ”haavoittuvassa asemassa olevat” tai ”vähemmistöt”. Esimerkiksi laajemmin rasismista ja syrjinnästä on erilliset suosituskootteet. Kooste ei sisällä lainkaan ihmiskauppaan liittyviä suosituksia (kts. suosituskootteet ihmiskaupasta) eikä pakkoavioliittoa tai sukuelinten silpomista koskevia suosituksia (kts. suosituskootteet naisiin kohdistuvasta väkivallasta).

Koosteessa on huomioitu seuraavien sopimusvalvontaelinten suositukset (elinten nimien lyhenteet ja suositusten antamisvuosi suluissa):

- YK:n Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea (CEDAW, 2022)
- YK:n itsenäinen asiantuntija ikääntyneiden henkilöiden ihmisoikeuksien nautinnasta (IEOP, 2022)
- YK:n Ihmisoikeuskomitea (CCPR, 2021)
- YK:n Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea (CESCR, 2021)
- YK:n Rotusyrjinnän poistamista käsittelevä komitea (CERD, 2017)
- YK:n Kidutuksen vastainen komitea (CAT, 2016)
- YK:n Lapsen oikeuksien komitea (CRC, 2011)
- Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT, 2021)
- Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan asiantuntijaryhmä (GREVIO, 2019)
- Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio (ECRI, 2019)
- Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun Nils Muižnieksin Suomea koskeva raportti (EN-IOV, 2012)

Erikseen:

- YK:n yleismaallinen määräaikaistarkastelu (UPR, 2022)

Sisällys

Turvapaikanhakuprosessi ja palautuskielto	2
Turvapaikanhakijoiden ja ulkomaalaisten säilöönnotto	2
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut.....	3
Työ ja elintaso.....	5
Vihapuhe ja viharikokset	5
Rasismi ja syrjintä	6
Koulutus.....	7
Lapset ja perheet	8
Naiset.....	9
Muuta.....	11
YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu (UPR) 2022	11

Turvapaikanhakuprosessi ja palautuskielto

- Mahdollistaa turvapaikanhakijoille hyvälaatuisten **oikeusapupalvelujen saanti** koko turvapaikkaprosessin ajan. (CCPR)
- Varmistaa, että **rajoitukset, jotka estävät uusien tietojen esittämisen turvapaikan uusintahakemuksissa**, eivät loukkaa palauttamiskiellon periaatetta. (CCPR)
- Varmistaa, **etteivät maastapoistamista koskevat säännökset** ja rajoitukset tarkoitukseltaan tai vaikutukseltaan **syyni** ketään rodun, ihonvärin tai etnisen tai kansallisen alkuperän perusteella ja että
 - maastapoistamismenettelyissä on yhdenvertaisesti käytettävissään tehokkaat **oikeussuojakeinot palauttamisvaatimuksia vastaan**. (CERD)
- Varmistaa, että **turvapaikkahakemukset** arvioidaan yksilöllisesti ja tapauskohtaisesti, että
 - turvapaikanhakijoiden saatavilla on **oikeusapua** menettelyn kaikissa vaiheissa,
 - turvapaikanhakijoilla on **tosiasiallinen oikeus valittaa kielteisistä päätöksistä** ja
 - ulkomaalaisten **palauttamismääräyksistä** tehdyillä **valituksilla on lykkäävä vaikutus**. (CAT)
- Ryhtyä tehokkaihin lainsäädännöllisiin, oikeudellisiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin säilyttääkseen korkeatasoiset **pakolaisaseman määrittämismenettelyt** ja noudattaa samalla palautuskieltoa koskevia velvoitteitaan. (CAT)
- **Noudattaa palautuskieltoa:** Varmistaa, ettei ketään henkilöä karkoteta, palauteta tai luovuteta toiseen maahan, jos on perusteltu syy uskoa, että hän olisi siellä vaarassa joutua kidutetuksi. (CAT)
- Tehdä syvällekyvä arvio nykyisestä **kotouttamisohjelmasta**. (ECRI)
- Varmistaa yhtäläisen pääsyn laadukkaille **kotoutumiskursseille** kaikkialla maassa
 - käyttämällä mahdollisuuksien mukaan Helsingin kaupungin toteuttamia menestyksellisiä kotouttamistoimia esimerkkinä hyvistä käytännöistä. (ECRI)
- Tarkastella uudelleen pakolaisten ja toissijaista suojaa saavien **perheenyhdistämistä koskevia sääntöjä**, etenkin ansiotasovaatimusta, jotta kotoutumiseen mahdollisesti myönteisesti vaikuttavaa perheenyhdistämistä voitaisiin edistää.

**Turvapaikanhakijoiden sote-palveluista, kts. tästä asiakirjasta "[Sosiaali- ja terveyspalvelut](#)" sekä erityisesti naisia koskevista suosituksista "[Naiset](#)"*

Turvapaikanhakijoiden ja ulkomaalaisten säilöönotto

- Pidättäytyä ottamasta **turvapaikanhakijoita ja ulkomaalaisia säilöön**. (CAT)
- **Edistää säilöönoton vaihtoehtoja** ja **tarkistaa politiikkaansa** saattaakseen sen yhdenmukaiseksi turvapaikanhakijoiden säilöönottoon sovellettavien perusteita ja standardeja sekä vaihtoehtoja koskevien ohjeiden kanssa. (CAT)
- Lisätä **säilöönoton vaihtoehtojen käyttöä** ja käyttää turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten **säilöönottoa vasta viimesijaisena keinona**. (CCPR)

- Parantaa säilöönnoton ja sen vaihtoehtojen käyttöä koskevien **tietojen keruuta**. (CCPR)
- Ylläpitää **vastaanottokeskuksissa** riittäviä valmiuksia tarjota asianmukaista **suoja**, **peruspalveluja ja humanitaarista apua** varmistaakseen, ettei turvapaikanhakijoita pidetä säilössä rangaistuksenluonteisissa olosuhteissa. (CERD)
- **Perustaa mekanismi, jolla valvotaan** ulkomaalaislain nojalla **säilöön otettuja turvapaikanhakijoita ja paperittomia** maahanmuuttajia
 - ja kerätään heistä **tilastotietoja** eriteltynä sukupuolen, iän, etnisen alkuperän ja lähtömaan mukaan, ja toimittaa nämä tiedot komitealle. (CAT)
- Korjata **Metsälän säilöönottoyksikön puutteet**. Puutteet liittyvät siihen, että
 - osa pesukoneista oli rikki
 - ulkoilupihan suojakatos oli vähän aikaa sitten vahingoittunut myrskyssä. (CPT)
- Ryhtyä lisätoimenpiteisiin **Metsälän** (ja Joutsenon) **säilöönottoyksikössä tarjottavan toiminnan kehittämiseksi** (toiminnan puute ongelma etenkin pitkiä aikoja laitoksessa viettävien kannalta). CPT pyytää puuttumaan siihen ongelmaan, että jotkut kuntosalilaitteista olivat rikki. (CPT)
- Antaa aikanaan **lisätietoa suunnitelmista korvata Metsälän säilöönottoyksikön tilat** uudella tarkoitukseen rakennetulla laitoksella. (CPT)
- Varmistaa, että poliisin säilöön otetun ulkomaalaisen **vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan** hänen **perheenjäsenilleen** tai muulle valitsemalleen henkilölle **48 tunnin kuluessa**.¹ (CAT)

Sosiaali- ja terveyspalvelut

- Varmistaa maahanmuuttajille sekä lainsäädännössä että käytännössä **yhdenvertaisen mahdollisuuden saada** ennalta ehkäiseviä, parantavia ja lievittäviä **terveyspalveluja** oikeudellisesta asemastaan ja luvistaan riippumatta. (CESCR)
- Ylläpitää **vastaanottokeskuksissa** riittäviä valmiuksia tarjota asianmukaista **suoja**, **peruspalveluja ja humanitaarista apua** varmistaakseen, ettei turvapaikanhakijoita pidetä säilössä rangaistuksenluonteisissa olosuhteissa (CERD)
- Ryhtyä konkreettisiin toimiin varmistaakseen, että **paperittomat** saavat tosiasiallisesti kohtuuhintaisia ja asianmukaisia terveyspalveluja. (CERD)
- **Ehkäistä asunnottomuutta** tarjoamalla sosiaalista tukea sekä varmistamalla, että asunnon- ja vuokranvälitystoimistot eivät käytännössään syrji mm. maahanmuuttajia. (CESCR)

¹ Tämä suositus ei koske turvapaikkaprosessia, vaan poliisin lain nojalla säilyttämien tutkintavankien, pidätettyjen ja kiinni otettujen kohtelua.

- Ottaa **sote-uudistuksessa** huomioon paitsi alueelliset ominaispiirteet myös mm. **maahanmuuttajien kohtaamat esteet** palvelujen saannissa. (CESCR)
- Varmistaa kaikille, ml. maahanmuuttajille, sekä lainsäädännössä että käytännössä **yhdenvertaiset mahdollisuudet saada** ennalta ehkäiseviä, parantavia ja lievittäviä **terveyspalveluja** oikeudellisesta asemastaan ja luvistaan riippumatta. (CESCR)
- Sisällyttää **mielenterveysstrategiaan** turvapaikanhakijoille ja pakolaisille kohdennettuja toimenpiteitä, joilla **puututaan** heidän kohtamiin **esteisiin** asianmukaisten palvelujen saannissa. (CESCR)
- Varmistaa, että **mielenterveysongelmat** ja muut **kidutuksen aiheuttamat traumaattiset seuraukset seulotaan** ja että kaikille kidutuksen uhreiksi joutuneille turvapaikanhakijoille **tarjotaan apua**, asianmukaista **erityishoitoa** ja **kuntoutusta**. (CAT)
- Pyrkä varmistamaan, että [säilöönottoyksikössä] **sairaanhoitajalle pääsee** nopeasti myös sunnuntaisin. (CPT)
- Pyrkä varmistamaan, että (Metsälän ja Joutsenon) säilöönottoyksikössä on aina yöaikaan paikalla henkilö, joka pystyy antamaan **ensiapua** (ja jonka tulisi olla koulutettu antamaan elvytystä ja käyttämään defibrillaattoria). (CPT)
- Ottaa ensi tilassa käyttöön **terveystarkastuksen**, joka suoritetaan nopeasti ja järjestelmällisesti kaikille Metsälän (ja Joutsenon) säilöönottoyksikköön vastikään saapuneille ulkomaan kansalaisille. (CPT)
- Antaa yksityiskohtaisempaa **tietoa** uusista ohjeista ja **terveystarkastuskäytännöistä saapumisen yhteydessä** ja niiden toteuttamisesta (Metsälän säilöönottoyksikössä). (CPT)
- Ryhtyä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että ulkomaan kansalaisilla on Metsälän säilöönottoyksikössä asianmukainen mahdollisuus saada **psykologista tukea ja psykiatrista hoitoa**. (CPT)
- Kerätä **eriteltyjä tietoja sosiaaliturvajärjestelmän asiakkaista**, jotta voidaan antaa tietoa eri ohjelmiin, jotta voidaan huomioida niitä eniten tarvitsevat, ml. tietyt haavoittuvat ryhmät, joita ei muuten saada tavoitettua. (IEOP)
- Palvelujen tarjoamisessa tulisi ottaa huomioon erityisesti mm. etnisen taustan omaavia ikääntyneitä koskevat erityistarpeet, jotta voidaan tarjota **kulttuurin huomioivia sote-palveluja**. (IEOP)
- **Tiedon puute sote-palvelujen saatavuudesta ja hakemisesta** luo esteitä ikääntyneille naisille ja kielellisten, uskonnollisten ja etnisten vähemmistöjen jäsenille sekä pakolaisille ja maahanmuuttajille.
 - **Annettava koulutusta sote-ammattilaisille** ihmisoikeuksista ja kulttuurin huomioon ottamisesta sekä harkittava **rahoituksen lisäämistä** tätä varten. (IEOP)
- **Kieleen sekä etniseen taustaan perustuva syrjintä** syvenee ikääntyneiden kohdalla. → dementiaa sairastavien henkilöiden tarkoituksenmukaisten ja kulttuurin huomioon ottavien palvelujen suunnittelussa **huomioitava, että dementiaa sairastavat saattavat**

palata käyttämään alkuperäistä kieltään ja **menettää aiemman kykynsä kommunikoida suomenkielellä.** (IEOP)

Työ ja elintaso

- **Työttömyyden ehkäiseminen** tukipalveluiden (kuten työvoiman palvelukeskusten) vahvistamisella avustaa työnhakijoita, etenkin koronapandemian vähennettyä työllistymismahdollisuuksia (*alustuksessa: etenkin mm. maahanmuuttajataustaiset naiset*) (CESCR)
- Seurata koronapandemian vuoksi tehtyjen **työlainsäädännön väliaikaisten muutosten** täytäntöönpanoa
 - estääkseen työnantajat käyttämästä niitä väärin ja
 - varmistaakseen, että lomautetut työntekijät otetaan takaisin työhön heti, kun olosuhteet sen sallivat. (*alustuksessa: etenkin mm. maahanmuuttajataustaiset naiset*) (CESCR)
- tutkii **ilmoitukset työehtosopimusten palkkamääräysten rikkomisista** ja
 - Lisää **työsuojelutarkastuksia** niillä elinkeinoelämän aloilla, joilla näitä rikkomisia voi todennäköisesti tapahtua;
 - Parantaa näiden alojen **ilmoitusjärjestelmiä** tehdäkseen niistä helposti saavutettavia
 - auttaakseen rikkomusten **uhreja saamaan hyvitystä** ja
 - varmistaakseen, että **määräyksiä rikkoneille** (ulkomailla sijaitsevillekin) työnantajille määrätään **seuraamukset.** (CESCR)
- Ulottaa **työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntö koskemaan kausityöntekijöitä** (ml. maatalousalalla työskenteleviä) ja
 - varmistaa mm., että he saavat **oikeudenmukaisen palkan.** (CESCR)
- Ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin torjuakseen ulkomaalaistaustaisiksi oletettuihin henkilöihin, **etenkin naisiin**, kohdistuvaa **rotusyrjintää työ- ja asuntomarkkinoilla.** (CERD)
- Arvioida pakolaisille, maahanmuuttajille ja toissijaista suojelua saaville tarjottavia osaamisen **kehittämisen- ja koulutusohjelmia** siten, että niillä saavutettaisiin **parempia tuloksia työmarkkinoille pääsyssä** ja kiinnittämällä erityistä huomiota **naisten erityistarpeisiin.** (ECRI)

Vihapuhe ja viharikokset

- Tehostaa pyrkimyksiä torjua mm. rotuun tai etniseen taustaan perustuvaa **syryntää, vihapuhetta, sosiaalista leimaamista** ja kehottamista syryntään ja väkivaltaan (CCPR)
- Parantaa aihetta koskevaa **tiedonkeruuta.** (CCPR, ECRI)
 - tiedot täysin eritelty rikostyyppin, vihamotivaatiotyyppin ja kohderyhmän mukaan ja sisältää myös tiedot oikeudellisesta seurannasta ja tuloksista. Lisäksi tietojen tulee olla yleisesti saatavilla. (ECRI)

- Ikääntyneiden hyväksikäyttö ja laiminlyönnit huomioitava tilastoissa. Naisiin kohdistuvan väkivallan osalta tiedonkeruu ikäryhmittäin ja mm. vähemmistötaustan mukaan. (IEOP)
- Antaa **viharikoksia koskevia tilastoja** seuraavassa raportissa (tuomiot, rangaistukset, korvaukset). (CERD)
- Tehostaa vihapuheen **ehkäisemistä**, erityisesti **verkossa**. (CCPR)
- Tuomita julkisesti ja päättäväisesti vihapuhe (CCPR) sekä mm. **virkamiesten ja poliitikkojen rasistisen vihapuheen** ja muukalaisvihamieliset lausunnot. (CERD)
- Kannustaa **ilmoittamaan viharikoksista** ja varmistaa **perusteellisen rikostutkinnan**, syyttämisen ja rankaisemisen sekä **tehokkaat oikeuskeinot**. (CCPR, CERD)
- Antaa pakollista ja jatkuvaa **koulutusta (lainkäyttö)viranomaisille viharikoksista**, vihapuheesta ja yhdenvertaisuudesta. (CERD, CCPR)
- **Tehostaa tiedottamistoimia**
 - ihmisoikeuksien kunnioittamiseksi,
 - monimuotoisuuden suvaitsemisen edistämiseksi ja
 - mm. rotuun ja etniseen alkuperään perustuvien stereotyyppisten ennakkoluulojen oikaisemiseksi ja poistamiseksi. (CCPR)

Rasismi ja syrjintä²

- **Etnisen profiloinnin** kieltä lain lisäksi käytännössä lainvalvontaviranomaisilta. (CCPR)
- Toimia estääkseen mm. **etnisyyteen perustuvaa erilaista kohtelua**. (CCPR)
- Jatkaa **koulutusta lainvalvontaviranomaisille** etnisestä profiloinnista sekä arvioida koulutusten vaikutusta. (CCPR)
- Mm. yhdenvertaisuuslain uudistamisen yhteydessä
 - laajentaa soveltamisalaa **yksityis- ja perhe-elämän piiriin**
 - tehostaa **syrjinnän vastaista institutionaalista kehystä**. (CESCR)
- Rasismin ja syrjinnän vastaisen toimintaohjelman ym. **toimintaperiaatteiden osallistava täytäntöönpano** kiinnittäen erityistä huomiota
 - **syrjintään TSS-oikeuksien käyttämisessä** sekä
 - etnisiin vähemmistöihin kuuluvien ryhmien **näkyvyyden ja kulttuurisen moninaisuuden** kunnioittamisen lisäämiseen. (CESCR)

² Suositus sisällytetty vain, jos suosituksessa tai sen alustuksessa on mainittu maahanmuuttajataustaisuus, turvapaikanhakija tai pakolaisuus. Kts. erilliset koosteet rasismista ja syrjinnästä laajemmin.

- Kerätä **eriytettyä tiedonkeruuta** käyttämällä erilaisia **monimuotoisuuden** indikaattoreita ja sallia vastaajien vastata nimettöminä sekä valita, miten he identifioivat itsensä. (CERD, ECRI, CRC)
 - Kerättävä julkisen toiminnan eri osa-alueilta
 - varmistaa luottamuksellisuuden ja ennakkosuostumuksen periaatteet. (ECRI)
- Ryhtyvät voimallisiin toimiin läheisessä yhteistyössä asianomaisten yhteisöjen kanssa **afrikkalaisperäisten syrjäntäongelmaan** puuttumiseksi ja sen torjumiseksi sekä asunto-että työmarkkinoilla.
 - Mm. osallistamalla YK:n kansainväliseen afrikkalaisen syntyperän vuosikymmeneen ja organisoimalla tietoisuutta lisääviä tapahtumia, joihin myös asunto- ja työmarkkinoita edustavat järjestöt voivat osallistua.
 - Kiinnittää erityistä huomiota somaliyhteisön jäsenten tilanteeseen ja kehittää asianmukaisia mekanismeja lakkautetun somaliasiain asiantuntijaryhmän korvaamiseksi. (ECRI)
- Laatia **syntyperältään afrikkalaisia koskeva toimenpide- ja politiikkaohjelma**.
 - Sisällyttää seuraavaan määräaikaisraporttiin tiedot toteutetuista toimista. (CERD)
- Valtaväestö suhtautuu usein kriittisesti maahanmuuttoon, ja rasismien ja muukalaisvihan kitkemiseksi tarvitaan entistä tehokkaampia toimia. Vihapuhe, jota on ilmennyt myös poliitikkojen taholta, on merkittävä ongelma.
 - → Ihmisoikeusvaltuutettu kehottaa suomalaisia syyttäjiä ja tuomioistuimia käsittelemään huolellisesti kiihottamista kansanryhmää vastaan koskevat tapaukset. (EN-IOV)
- **Viranomaisten, venäjänkielisten ja somalien välille on luotava erityisiä neuvoo-antavia mekanismeja**, jotta **[rasismia ja muukalaisvihaa koskevat] ongelmat** voidaan tunnistaa ja niihin voidaan puuttua.
 - Tämänhetkisen tiedon valossa on selvää, että etnisten vähemmistöjen kohtaamaan työsyryntään, koulukiusaamiseen ja viharikoksiin on puututtava ensi tilassa.
 - Kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota venäjän kielen asemaan sekä **venäjänkielisen koulutuksen ja joukkoviestinnän** edistämiseen Suomessa. (EN-IOV)

Koulutus

- *Huoli maahanmuuttajataustaisten oppimistuloksista ja heidän kiusaamisestansa* →
 - Sisällyttää **koulujen opetussuunnitelmiin** yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kiellosta.
 - **Kouluttaa opetushenkilöstöä** yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta. (CESCR)
- Panna täytäntöön kansallisen **kiusaamisen vastaisen toimenpideohjelman** ja seurata sen vaikuttavuutta. (CESCR)
- Varmistaa kaikkien lasten, myös maahanmuuttajataustaisten, yhdenvertaiset mahdollisuudet saada **inklusiivista opetusta**. (CESCR)
- Puuttua **koulunkäynnin keskeyttämisen sosioekonomisiin juurisyihin** ja
 - varmistaa, että kaikkien koulutustasojen opetusjärjestelmät vastaavat erilaisista sosiaalisista ja kulttuuritaustoista tulevien oppilaiden tarpeita. (CESCR)

- Tehostaa toimiaan, joilla **edistetään suvaitsevuuutta, monimuotoisuutta ja yhdenvertaisuutta** koulujen **opetussuunnitelmien perusteissa** kannustaakseen tehokkaaseen monikulttuuriseen oppimisympäristöön. (CERD)
- **Verkkopalveluiden saavutettavuusongelmat:**
 - Tarvitaan edelleen pikaisesti **vaihtoehtoja sähköisille palveluille** tai säännöksille, jotta digitaalisiin palveluihin liittyvä tuki voidaan vakiinnuttaa.
 - **Selkokieltä** tarvitaan, **erityisesti ikääntyneille maahanmuuttajille**, lukutaidottomille ikääntyneille ja kielellisiin, uskonnollisiin tai etnisiin vähemmistöihin kuuluville ikääntyneille, jotta voidaan varmistaa tietoon perustuva päätöksenteko. (IEOP)

Lapset ja perheet

- Vahvistaa maahan tulleiden, etenkin **ilman huoltajaa saapuneiden, lasten oikeuksia**
 - ottaen huomioon, että lasten etua on kunnioitettava. (CCPR)
- Harkita **lasten säilöönoton yleistä kieltoa** maahanmuuton yhteydessä. (CCPR)
- Varmistaa, että **turvapaikanhakijalapsia otetaan säilöön vasta viimesijaisena toimenpiteenä** mahdollisimman lyhyeksi ajaksi, kun muut vaihtoehtoiset toimet eivät ole mahdollisia. (CRC)
- Pyrkä ensisijaisesti pitämään **lapset huollettavana omassa perheessään** tai palauttamaan heidät sinne sekä varmistamaan perheille mahdollisuuden saada erityyppistä **tukea lasten huoltamiseen:**
 - lisätä **ennalta ehkäisevien sosiaalihuoltopalvelujen** valmiuksia,
 - puuttua havaittuun **pulaan pätevistä henkilöstöstä** ja
 - varmistaa, että **paperittomien maahanmuuttajien lapset** ja **ilman huoltajaa saapuneet lapset** saavat tosiasiallisesti sosiaalihuoltopalveluja. (CESCR)
- Toteuttaa kaikki tarvittavat toimet ottaakseen huomioon **lapsen oikeuksien komitean edellisen (3.) raportointikierroksen suositukset**, joita ei ole pantu riittävästi täytäntöön, ml. ne suositukset, jotka liittyvät
 - etnisten vähemmistöjen lapsiin,
 - maahanmuuttajalapsiin kohdistuvaan syrjintään ja
 - turvapaikkaa hakevien lasten oikeuksiin, lasten siirtämiseen pois laitoshoidosta ja nuorison terveyteen. (CRC)
- Vahvistaa lapsen oikeuksien sopimuksen **täytäntöönpanoa koskevaa tilastointijärjestelmää** ja tilastollista analysointia sekä
 - varmistamaan, että kootaan ja käytetään tietoja, joiden perusteella **politiikan ja ohjelmien parissa toimiville tiedotetaan** mm. maahanmuuttajataustaisista lapsista.
 - Kokoaa ja analysoida järjestelmällisesti mm. etnisen taustan mukaan **eriteltäviä tietoja** kaikista alle 18-vuotiaista henkilöistä yleissopimuksen koko soveltamisalalta. (CRC)
- Tehostaa pyrkimyksiään **torjua kaikkia syrjinnän muotoja**, mm. maahanmuuttaja- ja pakolaislapsiin sekä etnisiin vähemmistöihin kuuluviin lapsiin kohdistuvaa syrjintää. (CRC)

- **Ollessaan epävarma turvapaikanhakijan iästä** luottaa hänen ilmoitukseensa ja **kohdella häntä lapsena** sekä
 - **säätää** mahdollisuudesta **muutoksenhauille** iänmääritystutkimuksen tulokseen. (CRC)
- **Välttää majoittamasta 16 vuotta täyttäneitä** turvapaikanhakijoita **vastaanottokeskusten aikuisyksiköihin.** (CRC)
- Järjestää riittävät **mielenterveyspalvelut** sekä **terapia- ja psykiatriapalvelut ilman saattajaa maahan saapuneille** alaikäisille turvapaikanhakijoille. (CRC)

Naiset

- Levittää CEDAW-sopimusta ja mahdollistaa yleissuositusten ja suositusten saatavuus myös muilla kuin kansalliskielillä.
- Jatkaa ja vahvistaa väli-aikaisten erityistoimien mm. maahanmuuttajanaisten **osallistumisen lisäämiseksi** poliittisessa ja julkisessa elämässä, päätöksenteossa, koulutuksessa ja työmarkkinoilla. (CEDAW)
- Tehostaa erityisesti **etnisten vähemmistötaustaisten naisten osallistumista** julkisella ja yksityisellä sektorilla ja heidän edustustaan korkeimmalla tasolla. (CCPR)
- Toimia varmistaa, että **naisten edustus** poliittisessa ja julkisessa elämässä, erityisesti johtopositioissa, **heijastaa väestön monimuotoisuutta** (*alustuksessa mainittu maahanmuuttajanaisten aliedustus*). (CEDAW)
- Toimia mm. maahanmuuttajanaisiin kohdistuvan seksistisen, misogynynisen ja muun **sukupuoleen perustuvan vihapuheen kriminalisoimiseksi.** (CEDAW)
- Kehittää strategioita ja politiikkaa, joilla parannetaan erityisesti mm. maahanmuuttajanaisten **pääsyä turvallisiin ja hyväpalkkaisiin töihin.** (CEDAW)
- Seuraavassa raportissa tietoa toimista **moniperustaista syrjintää** kohtaavien naisten, mm. maahanmuuttajanaisten, tasa-arvoisten oikeuksien ja mahdollisuuksien turvaamiseksi. (CEDAW)
- **Tunnustaa, kannustaa ja tukea**, myös taloudellisesti, nykyistä laajempaa kirjoa naisten kansalaisjärjestöjä, ml. tukemalla mm. **Suomen maahanmuuttajanaisten ruohonjuuritason liikkeitä** (monimuotoisuuden varmistamiseksi ja NKV:n torjumisen toimintaperiaatteiden rakentamiseksi kaikkien Suomen naisten kokemusten pohjalta). (GREVIO)
- Tukea **tutkimusta erityisiin uhriryhmiin kohdistuvasta väkivallasta**, kuten maahanmuuttajanaisiin etnisten vähemmistöjen naisiin. (GREVIO)
- Ottaa huomioon vanhusten hyväksikäytön osalta kaikki **väkivallan, hyväksikäytön ja laiminlyönnin muodot.**

- **NKV:n osalta** naisia koskeviin tietoihin on sisällytettävä iän ja muiden tekijöiden mukaan **eriteltyjä tietoja**, kuten alkuperäisväestö-, maahanmuuttaja-, vähemmistö- tai muusta taustasta. (IEOP)
- (Painokas kehoitus) **seurata** ulkomaalaislakiin vuonna 2016 tehtyjen, **maksutonta oikeusapua koskevien muutosten vaikutuksia**,
 - tarkoituksena **varmistaa naisille** jatkuva **oikeussuojan saatavuus** hyvälaatuisen oikeudellisen edustuksen avulla, sekä poistamaan oikeusavun saannin hallinnolliset tai prosessuaaliset esteet. (GREVIO)
- Kehotus Migrille tunnustamaan ne **erityiset vaikeudet**, joita **oleskeluluvan peruuttaminen** voi aiheuttaa Suomessa oleville **ulkomaalaisille naisille**, joita heidän **perheenkokoajapuolisensa tai -kumppaninsa kohtelee väkivaltaisesti**,
 - Varsinkin, jos peruuttaminen voi johtaa siihen, että naiset erotetaan lapsistaan. (GREVIO)
- Varmistaa, ettei **pelko Suomesta karkottamisesta** estä maahanmuuttajanaisia **jättämästä väkivaltaisia puolisoitaan tai kumppaneitaan**.
 - **Tiedottamalla äskettäin maahan saapuneille maahanmuuttajanaisille** heidän oikeuksistaan ja myös mahdollisuudestaan saada itsenäinen oleskelulupa lähdettyään väkivaltaisesta suhteesta.
 - Sisällyttämällä **maahanmuuttovirkamiesten valistamista ja valmiuksien kehittämistä** tarkoituksena lisätä heidän ymmärrystään niiden naisten traumatisoitumisesta ja uhritumisesta, jotka erotetaan lapsistaan siksi, että heidät on karkotettu Suomesta väkivaltaisesta suhteesta lähtemisen seurauksena. (GREVIO)
- Ryhtyä (erityisesti Migri) kaikkiin toimiin **poistaakseen liian korkeat näyttökynnykset**, kuten edellytyksen väkivallantekijän rikostuomiosta, haettaessa uutta oleskelulupaa ulkomaalaislain 54 §:n 7 momentin perusteella. (GREVIO)
- Varmistaa, että kaikille naisille ja tytöille tarjotaan **asianmukainen ja turvallinen majoitus**, mieluiten sellaisissa vastaanottotiloissa, joissa on naimattomille naisille erilliset tilat, mukaan lukien saniteettitilat. (GREVIO)
- **Sukupuolisensitiivisten turvapaikkamenettelyjen edistämiseksi:**
 - Sisällyttää **vakiopuhuttelumenettelyyn** erityisiä **sukupuolisensitiivisiä kysymyksiä**, joiden avulla voidaan järjestelmällisesti arvioida, onko turvapaikkaa hakeva nainen altistunut sukupuoleen perustuvalla vainoamisella tai vaarassa joutua siten vainotuksi;
 - Ryhtyä aktiivisiin toimiin varmistaakseen, että **turvapaikkaa hakevat naiset puhutellaan erillään sukulaisistaan** ja näiden läsnä olematta;
 - Varmistaa riittävän hyvälaatuisen **tulkkauspalvelujen saatavuuden** turvapaikkamenettelyissä;
 - Varmistaa, että **turvapaikkaa hakevien naisten oikeudellinen edustus** on riittävän hyvälaatuinen koko turvapaikkaprosessin ajan. (GREVIO)

*Kts. myös naisia koskevia suosituksia ”[työ ja elintaso](#)”.

Muuta

- (Komiteat kannustavat) **ratifioimaan** YK:n **siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksien sopimus**. (CEDAW, CERD)
- **Tehostaa** lainsäädäntö- ja politiikkaehdotusten **ihmisoikeusvaikutusten arviointia** ennen ehdotusten hyväksymistä, erityisesti silloin, kun ne koskevat haavoittuvia ryhmiä.
 - Tehostaa järjestelmää, jolla kerätään eriteltyä tietoa. (*alustuksessa mainittu epäjärjestelmällinen arviointi mm. maahanmuuttajien oikeuksien suhteen*). (CCPR)
- Vahvistaa **kansalaisuudettomien suojelua** mm.
 - ottamalla käyttöön kansalaisuudettomuuden määrittämiseen tarkoitetun tehokkaan menettelyn, jossa noudatetaan tarkoin määrättyjä menettelynäkökohtia ja -takeita. (CCPR)

YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu (UPR) 2022

- **Ratifioida** yleissopimus siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista. (Chile, Kongo, Norsunluurannikko, Egypti, Libya, Filippiinit, Sri Lanka, Paraguay)
 - Harkita yleissopimuksen ratifiointia. (Bangladesh, Kolumbia, Indonesia, Malawi, Niger, Algeria, Nigeria, Marokko)
- Arvioida **kansalaisuudettomien asemaa koskevaan yleissopimukseen** tehtyjen varaumien poistamista. (Zambia)
 - Poistaa varaukset. (Paraguay)
- **Vahvistaa turvapaikanhakujärjestelmää** kansainvälinen yhteistyö yhtenä pilarina. (Paraguay)
- Torjua erityisesti maahanmuuttajia ja turvapaikanhakijoihin kohdistettua **rasismia, muukalaisvihaa ja viharikoksia**. (Indonesia)
- Varmistaa, että lainvalvonta-, turvallisuus- ja tuomioistuinlaitosviranomaisilla on tarpeellinen tieto ja taito puuttua turvapaikanhakijoihin, pakolaisiin ja maahanmuuttajiin kohdistettuihin **viharikoksiin**, erityisesti muslimien osalta. (Iran)
- Ryhtyä tarpeellisiin toimiin järjestääkseen **ihmisoikeuskoulutusta opettajille**, jotta vähennetään maahanmuuttajataustaisten oppilaiden syrjintää. (Kreikka)
- Konkreettisin toimin varmistaa **paperittomien pääsy** kohtuuhintaisiin ja asianmukaisiin **terveydenhuoltopalveluihin**. (Argentiina, Costa Rica)
- Parantaa mm. maahanmuuttajien ja muiden **työttömiksi joutuneiden** kansalaisryhmien **avustusjärjestelmää** työnhaussa sekä ryhtyä toimenpiteisiin sosiaalisen lisätuen tarjoamiseksi heikoimmassa asemassa oleville ryhmille ja terveydenhuollon saatavuuden lisäämiseksi. (Valko-Venäjä)

- Varmistaa **inklusiivinen koulutus** kaikille lapsille, ml. maahanmuuttajataustaisille. (Vietnam)
- Vahvistaa toimia varmistaakseen **yhtäläinen pääsy koulutukseen**, ml. maahanmuuttajataustaisille. (Peru)
- Varmistaa, että **lapsen etu** on ensisijainen kaikissa maahanmuuttoa koskevissa päätöksissä, ml. **perheenyhdistämisprosesseissa**, helpottaakseen inhimillistä ja joutuisaa perheenyhdistämistä. (Uruguay)
- Ryhtyä kiireellisiin ja erityisiin toimenpiteisiin poistaakseen **perheenyhdistämisen esteet**, asiaa koskevan 9/2021 lakiuudistuksen lisäksi. (Togo)
- Poistaa juridiset, käytännölliset ja taloudelliset esteet **perheenyhdistämiselle**. (Montenegro, Tunisia)
- Tarjota turvapaikanhakijoille tarvittava suoja, varmistaa heille **oikeusapua**, helpottaa maahanmuuttajien **perheenyhdistämistä** ja tarjota heille **sosiaaliturvaa**. (Egypti)
- Muuttaa ulkomaalaislakia palauttamalla **humanitaarinen suojelu**, poistamalla tulovaatimukset **perheenyhdistämiselle** sekä mahdollistamalla saavutettavat ja kohtuuhintaiset **terveyspalvelut**. (Portugal)
- Ryhtyä toimiin **turvapaikanhakijoiden oikeusavun** parantamiseksi. (Mosambik)
- Uudistaa ulkomaalaislakia suojatakseen **lapsen etua**, lopettaakseen **alaikäisten säilöönotto** ja helpottaa **perheenyhdistämistä**. (Meksiko)
- Lopettaa/kieltää **maahanmuuttajalasten säilöönotto**. (Kiina, Iran, Filippiinit,)
 - Tutkia/mahdollistaa lapsen iälle sopivia säilöönoton vaihtoehtoja (Iran, Zambia, Sierra Leone)
- Taata turvapaikanhakijoiden oikeus oikeudenmukaiseen **turvapaikkamenettelyyn** sekä oikeudet lasten ja perheiden **säilöönoton** suhteen. (Espanja)
- Jatkaa lisätoimia maahanmuuttajien oikeuksien varmistamiseksi (Uzbekistan, Pakistan)
- Huomioida erityisesti **paperittomien maahanmuuttajien lapsia** ja **ilman huoltajaa maahan tulleita lapsia**. (Kongo)
- Parantaa **maahanmuuttajien suojelumekanismeja**, erityisesti **lasten ja nuorten** kohdalla. (Paraguay)
- Toimia edistääkseen maahanmuuttajanaisten ja maahanmuuttajataustaisten naisten työllistymistä ilman syrjintää. (Peru)
- Panna täytäntöön tehokkaasti lakeja ja strategioita, joilla edistetään **maahanmuuttajien syrjimättömyyttä ja parempaa integraatiota** suomalaiseen yhteiskuntaan. (Filippiinit)

- Jatkaa toimia varmistaakseen **siirtolaistyöntekijöiden** ja hyväksikäytölle alttiiden maahanmuuttajien täysmääräisen suojelemisen. (Puola)
- Kehittää **koulutusohjelmia** lainvalvonta- ja turvallisuusviranomaisille **maahanmuuttajalasten kohtaamisesta**. (Saudi Arabia)
- Ryhtyä lisätoimiin varmistaakseen **siirtotyöläisten**, etenkin maatalous- ja metsätalouseläällä työskentelevien naisten **ja kausityöntekijöiden oikeussuojan tehokkuus**.
 - ml. edistämällä työlainsäädäntöä ja valitusmekanismeja sekä auttamalla uhreja saamaan asianmukaisia korvauksia. (Thaimaa)
